

ARCADI GILI, CINEISTA

La parcel·la de conreu artístic més poc favorescuda per la divulgació i, doncs, més poc coneguda, crec que deu ésser la del cinema amateur. Un professional del cinema -creador, realitzador, guionista, actor- sap escampada la seva obra com a mínim per tot el propi país. Un pintor, sigui professional o només que amateur, és a dir, amb la pintura com a activitat secundària i merament vocacional, pot exposar en sales públiques i pot veure reproduïdes obres seves en papers impresos. L'horitzó del cineista amateur és, en canvi, limitadíssim, pràcticament clos.

Per això un cineista de tanta veterania com el sabadellenc Arcadi Gili, a les portes de les seves noces d'or amb la càmera i amb un catàleg de seixanta títols realitzats i alguns d'ells premiats i seleccionats en competicions internacionals, és gairebé desconegut -la seva obra, si més no- a casa seva mateix i no diguem fora de l'àmbit local. ¿No creieu que val la pena de parlar-ne?

I parlar de l'obra cinematogràfica d'Arcadi Gili vol dir separar-la en les dues línies paral·leles que ha recorregut: la documental i la que fantasieja damunt la matèria prima documental. Perquè films de ficció, allò que s'entén com a films d'argument, l'Arcadi Gili només en té dos en el seu llarg historial; els dos que va realitzar en estrenar càmera, com la majoria de cineistes amateurs que comencen amb la dèria d'imitar el cinema professional.

Quan la càmera de Gili capta paisatge o registra esdevinences -o aplega les dues coses juntes- es mou amb desimboltura, a la percaça del moviment, de la fluïdesa, de la llum, del color. Sobretot del color, faceta en què entre els cineistes catalans que en foren pioners va sorprendre de seguida el ple domini tècnic de Gili.

La temàtica dels seus documentals és molt variada. A vegades es queda en simple reportatge; sempre, però, amb el desembaràs, amb l'impacte que li són peculiars; defugint en aquest gènere l'encarcarament i l'academicisme. Ara bé, a vegades

s'ha enfrontat amb la metodologia i el rigor del documental didàctic i analític. Però quan ho ha fet ha estat deliberadament, preestablint un esquema i apurant-ne exhaustivament les possibilitats. El seu documental modèlic va ser SURO, del 1957. I ara, en els darrers deu anys, ha realitzat uns molt interessants reculls de l'obra dels artistes Vila-Cinca, Vila-Arrufat, Manolo Hugué i Camil Fàbregas.

Aquesta seva faceta de documentalista d'art ens afecta molt als sabadellencs, ateses les personalitats que Gili escollí, i podria constituir un valuós complement museístic, enriquit amb les "pinzellades" humanes i ambientals que el museu no pot donar. Tanmateix seria bo que Gili, mostrant-se auto-exigent al màxim, apliqués algunes correccions en el muntatge d'aquests documentals d'art, evitant-los reiteracions i alteracions. I encara contribuiria a un més ple didacticisme l'addició d'un comentari, no pas abasagador ni retòric, sinó just i estricte, per tal d'informar l'espectador en allò que es pugui considerar indispensable.

On Gili ha assolit uns resultats més personals i sorprenents és en els seus films experimentals sobre reflexos d'aigua. Partint de la filmació directa damunt d'imatges reals d'aigua --riu o mar-- Gili condueix la retina de l'espectador al camp de l'abstractisme. Només valent-se del moviment de càmera, ja sigui manual o focal, Gili converteix l'aigua en quelcom de fantàstic, d'irreal. Hom té la sensació --llevat de quan ell mateix, expressament, descobreix el secret-- d'una labor lenta i pacient de laboratori o de taller d'artista plàstic lliurat a una cursa fol·la de moviment i de cromatisme.

Amb troballes d'aquest ordre va tenir Gili els seus èxits més esclatants ara fa una vintena d'anys, i recentment ha insistit en el gènere. I és curiós que en la insistència no hi ha repetició, puix que cada un d'aquests films --breus, per descomptat; contundents-- ofereix un contingut i fins a vegades una tècnica diferents.

Fins i tot després d'haver-se iniciat ja fa tants anys en el color, que li brinda tants recursos, Gili va fer experimentacions dintre la mateixa línia però en blanc i negre, i va assolir de sorprendre novament i de ser seleccionat per al Concurs Internacional, on el seu film SIMFONIA EN GRIS va obtenir menció (1962).

Element decisiu d'aquest tipus de cinema és el ritme. I Gili no sols procura mantenir-lo en imatge sinó que, a més, l'accentua amb l'auxili d'uns fons musicals adequats, i amb ells obté perfectes acoblaments audiovisuals.

Fa una vintena d'anys que Gili va abandonar la competició, però ell no cessa de filmar i fa el seu cinema de sempre, alternant reportatges, documentals i abstractisme. La diferència d'ara amb abans és que les seves bobines no surten del seu sancta-sanctorum, d'on, tanmateix, seria bo que de tant en tant en fossin tretes per tal d'airejar-les i permetre que les poguessin conèixer tots aquells que s'hi sentissin interessats.

Josep Torrella

Gili captant un dels seus múltiples reflexes d'aigua.

Pla d'un reportatge sobre la pesca.

Del documental sobre l'obra de Camil Fàbregas.

El cinema fantàstic d'Arcadi Gili.

És una gentilesa de

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia
Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4